

UNIVERZITA KARLOVA
PEDAGOGICKÁ FAKULTA
Katedra informačních technologií a technické výchovy

POSUDEK OPONENTA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Jméno a příjmení autora: **Tomáš Podoljak**

Studijní program: **Specializace v pedagogice (B7507)**

Studijní obor: **Informační technologie se zaměřením na vzdělávání (OB1IT17)**

Název tématu práce v českém jazyce: **Podvádění žáků středních škol při online výuce**

Rok odevzdání: **2021**

Jméno a tituly oponenta: **PhDr. Ondřej Neumajer, Ph.D.**

Pracoviště: **KITTV PedF UK**

Kontaktní e-mail: **ondrej@neumajer.cz**

I. Základní náležitosti listinné podoby práce

Bakalářská práce *Podvádění žáků středních škol při online výuce* se skládá ze 104 stran, 24 tabulek, 24 grafů a 2 příloh. Autor uvádí 33 informačních zdrojů včetně několika zdrojů online. Významná část zdrojů je zahraničních.

Cíl práce není explicitně uveden ani v krátké anotaci ani v úvodu práce. V kapitole *Shrnutí a diskuze* autor uvádí, že „*Tato práce měla za úkol najít odpověď na 4 otázky ohledně podvádění žáků při online výuce.*“

V empirické části jsou uvedeny výzkumné otázky, pro jejichž zodpovězení byla zvolena kombinace kvalitativního výzkumu (dotazování učitelů) a kvantitativního výzkumu (názory a zkušenosti žáků). Práce má bohužel problémy s některými požadovanými formálními náležitostmi (viz část IV. *Zpracování*).

II. Obsah a odborná úroveň práce

Empirická část je založena na dotazníkovém šetření mezi 316, resp. 318 žáky a řízených rozhovorech se sedmi učiteli informatických předmětů středních škol. Skutečnosti, že je výzkumný vzorek pro zobecnění příliš malý a není statisticky reprezentativní (u učitelů se např. jedná pouze o učitele informatických předmětů), si je autor vědom, uvádí ji v závěrečné diskuzi.

Problematické je **nejednoznačné a nejednotné používání termínu označujícího dovednosti učitelů v práci s digitálními technologiemi**. Autor používá na různých místech práce různé pojmy (*digitální gramotnost, počítačová gramotnost, IT gramotnost*) aniž by blíže specifikoval, co si pod tímto pojmem představuje. Z některých formulací se zdá, že mu jde o pouhé ovládání počítače a nikoli o širší soubor digitálních kompetencí, jakým je například v českém kontextu lokalizovaný DigCompEdu, a který se primárně zaměřuje na profesní a pedagogické kompetence učitele, nikoli na pouhé funkční ovládání počítače a aplikací.

Nízkou úroveň počítačové gramotnosti má podle autora potvrzovat i šetření ČŠI zaměřené na distanční vzdělávání na ZŠ a SŠ, což dokládá citací „...52 % základních a středních škol nemá dle jejich ředitelů dostatek kvalifikovaného personálu technické podpory a pouze 8,2 % ředitelů

uvedlo, že „rozhodně souhlasí“ s tvrzením, že mají dostatek IT personálu“ (str. 10). Uvedená formulace nemá ale s digitálními kompetencemi učitelů mnoho společného, spíše se týká zajištění digitální infrastruktury ve školách. Oponent této bakalářské práce, který je shodou okolností i spoluautorem citované tematické zprávy ČŠI navíc uvedené informace v citované zprávě nebyl schopen dohledat.

V některých případech autor svá **zjištění nedostatečně interpretuje** a tím umožňuje vznik nejasností. Například na str. 71 v otázce č. 23 zjišťuje vyučovaný předmět, ve kterém docházelo nejčastěji k podvádění při online výuce. Podle grafu je jím matematika. Autor ale nikde neuvádí, že v době pandemie byla online výuka zaměřena na většinu škol jen na malé množství hlavních vzdělávacích předmětů, mezi které matematika patří a tudíž její srovnání s dějepisem, chemií či zeměpisem je bez uvedené informace metodologicky problematické.

Je škoda, že autor práce v teoretické části opominul prozkoumat, **jak se k online testování přistupuje v zahraničí nebo jak tuto problematiku řeší české soukromé společnosti zabývající se testováním**. Například společnost SCIO využívá software ProctorTrack pro Národní srovnávací zkoušky realizované online, jiným využívaným programem v zahraničí je např. Examity Platform. Tyto a obdobné softwarové produkty poskytují částečně odpovědi na některé otázky kladené v této práci.

Za největší nevyužitý potenciál této práce považuji skutečnost, že se **primárně zaměřuje na technické až technicistní nástroje** zamezující podvádění a nevyužívá velkou příležitost poukázat na tolik potřebné inovace v pedagogice a změny metod a forem práce učitelů a výuky. Autor si přitom zmíněného potenciálu je patrně vědom. Například mezi způsoby, jak snížit možnost podvádění při testování v empirické části uvádí (jako poslední) možnost „Zadávání otázek způsobem, jež znesnadňuje vyhledání odpovědí na internetu“ (str. 25). Mezi příklady odpovědí, které „se zabývají problémem špatné výuky (sic!), jakožto základem problému s podváděním“ uvádí na str. 74-75 několik výroků žáků, které se značným pedagogickým nadhledem identifikují tyto pedagogické nesnáze českého školství (nízká motivace žáků, převažující zaměření na znalosti, které navíc žáci nevnímají jako relevantní, sumativní hodnocení formou známek atd.). V závěrečných doporučeních pro učitele ale autor navrhuje spíše restriktivní opatření, jako je zkrácení času na vyplnění testu, zapnutí kamer a mikrofonu po dobu ověřování nebo náhodné řazení testových otázek. Přitom právě zmiňovaná doporučení některých citovaných žáků, zabývající se změnou paradigmatu samotného testování, resp. výuky a větším důrazem na pedagogiku a individualizaci jsou právě tím, čím by práce mohla přispět k tolik potřebným inovacím ve vzdělávání.

III. Výsledky a přínos práce

Bakalářská práce se zabývá aktuálním tématem, které bude v budoucnu ještě více nabývat na důležitosti. Postupy uplatněné v teoretické i empirické části práce lze (s jistými výhradami) označit za adekvátní tomuto typu závěrečné práce.

Na práci nejvíce oceňuji zjištění získaná z žákovského dotazníku, tedy informace, jak časté bylo podvádění v on-line výuce žáků středních škol v průběhu pandemie a jeho nejčastější formy. Samotný přínos práce pro pedagogiku a doporučení pro školy a učitele je ale bohužel spíše okrajový.

IV. Zpracování

Práce je z pohledu zpracování, typografie i grafického vyjádření na podprůměrné úrovni. Nejvíce problematické je chybějící číslování stran a ponechané osamocené předložky a spojky na konci řádků. Chybné je i ponechání záhlaví tabulek jako jediného řádku tabulky na konci stránky, viz např. na str. 70 a 71. Překlepy se v textu nachází spíše výjimečně, stejně tak gramatické chyby.

Nepochopitelný je prázdný seznam obrázků (str. 101) nebo jediný hypertextový odkaz v seznamu citovaných zdrojů provedený jako hypertext, tedy podtržené URL (str. 87). Častý je vyšší výskyt šroubovaných a komplikovaných slovních vazeb a souvětí, které ale lze při troše trpělivosti čtenáře při opětovném čtení pochopit.

Za nadbytečné lze považovat redundantní uvádění některých údajů u všech grafů a tabulek u dvojic, které k sobě vždy náleží, kde by bylo možné při vhodné kombinaci informací uvádět pouze jedno z těchto netextových sdělení a některé informace zbytečně neopakovat.

Obecně lze konstatovat, že v oblasti zpracování se vyskytují zbytečné chyby, které bylo možné pečlivějším přístupem a nastudováním pravidel závěrečných prací předejít.

V. Další vyjádření, komentáře a připomínky oponenta

Bez komentáře

VI. Celková úroveň práce

Téma bakalářské práce je aktuální, práce je logicky uspořádaná a systematicky zpracována, provedená rešerše i dotazníkové šetření jsou realizovány průměrně. Celkově hodnotím s ohledem na tento typ (bakalářské) práce i přes výše uvedené výhrady závěrečnou práci jako akceptovatelnou.

Práci doporučuji uznat jako práci bakalářskou.

Místo, datum a podpis: V Praze 3. září 2021

.....